

ДИМКА МИТЕВА

**СЕЌАВАЊЕ НА ГОСПОДИНОТ
НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА –
ТОДОР ДИМИТРОВСКИ**

Скопје 2017

ДИМКА МИТЕВА

**СЕЌАВАЊЕ НА ГОСПОДИНОТ
НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА –
ТОДОР ДИМИТРОВСКИ**

Скопје 2017

ЕДИЦИЈА: ИЗВОРИ ЗА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

СЕЌАВАЊЕ НА МАКЕДОНСКИОТ НАУЧЕН СОВЕТНИК – ТОДОР ДИМИТРОВСКИ

(По повод 95-годишнината од раѓањето, 1922 – 2017)

1. Проф. Тодор Димитровски е роден на 19 февруари 1922 година во с. Подлес кај Градско. Основно училиште учи во Прилеп и во Скопје, а Гимназија од I до VIII клас учи во Скопје и матурира во 1940 година.

По Ослободувањето работи во Преведувачкото одделение на Претседателството на Федерална Македонија, а потоа во Подружницата на агенцијата Танјуг во Македонија. Од почетокот на 1946 година е уредник на синдикалниот весник „Трудбеник“, а од 1951 година е во книгоиздателството „Кочо Рацин“. По формирањето на Институтот за македонски јазик стапува во него како асистент, ги поминува сите звања а е пензиониран во 1984 година како научен советник.

Почнува да се занимава со творечка работа уште како ученик во Скопската гимназија (и во 1940 година ја отпечатува статијата во четири продолженија под наслов: „Руди и рудни наоѓалишта во Македонија“. Овој труд е награден.)

Од тогаш до крајот на животот проф. Димитровски постојано твори и објавува научни и стручни трудови, настапува на голем број конгреси, симпозиуми, научни собири и др. во земјата и надвор од неа (објавува голем број трудови. Само во областа на науката за јазикот неговата библиографија изнесува над 400 труда, меѓу кои и над десет одделни изданија), преведува голем број научни и белетристички дела, пишува учебници, рецензии за книги и научни работници, зазема повеќе раководни функции, повеќепати бил главен и одговорен уредник на наши списанија, несебично помагал за развојот на научните кадри од повеќе области, придонесувал за афирмација на македонскиот литературен јазик, како преку своите дела така и преку средствата за јавно информирање – со други зборови – како талентиран и научно подготвен човек стана мошне позната, ценета, наградувана, одликувана и заслужна личност за напредокот на нашата земја.

2. Науч. советник Тодор Димитровски автор е на голем број научни и стручни трудови од областа на македонскиот и, предимно, од историјата на македонската литература (XIX и XX век). Еден избор од неговите трудови посветени на јазикот и историјата на македонската литература излезе во 1982 (Од Пејчиновиќ до Рацин), а нов избор (со прилози од последната деценија на XX век) беше подготвен и публикуван во посебно издание под наслов „Подвигот на Миладиновци“ (Јазични и книжевноисториски прилози) непосредно пред неговата смрт (ноември 2000). Коавтор е на Речникот на македонскиот јазик, на Македонскиот правопис со правописен речник, Речникот на македонската народна поезија, којшто се работеше под негова редакција и раководство; автор е на Речникот на Рациновите „Бели мугри“.

3. Сороботувал со прилози од македонскиот јазик и македонската литература во повеќе публикации: „Македонски јазик“, „Македонистика“, „Литературен збор“, „Современост“, „Разгледи“, „Хоризонт“, „Стремеж“, „Огледало“ и др., во „Нова Македонија“, „Политика“, „Књижевне новине“, „Мостови“, „Мост“ (на буг.), „Живот“, „Поља“ и др.

4. Бил редактор на ред литературни дела: Зборникот на браќата Миладиновци (1983), делата на Прличев (досега најполно издание, делата на Марко Цепенков (1980), на К. Неделковски (досега најполно издание).

5. Бил лектор на голем број дела од современата македонска литература (читани во ракопис најмногу во педесеттите, шеесеттите и седумдесеттите години на XX век); лектор и редактор на голем број преводи од уметничката литература (од српско-хрватски, словенечки, бугарски, руски, германски и др.).

6. Тој ја осовременил македонската верзија на „Сердарот“ од Гр. Прличев; ја претставил врз основа на сите записи (во последниве 150 години) народната песна за Болен Дојчин.

7. Има речиси 50-годишен преведувачки стаж (од 1944). Дал голем број преводи од руски, српскохрватски, германски (меѓу другите: Мртви души од Гогољ, Слово за походот Игорев (од староруски), Процес на Фр. Кафка, Селанската буна на Шеноа, Дунде Марое и Скуп (Скржавец) од М. Држиќ, Раце на Р. Маринковиќ, Далеку е сонцето на Д. Косиќ, Травничка хроника на И. Андриќ, Градината со слезова боја на Бр. Ќопиќ и др.

Претставил голем број дела на македонски писатели од XIX и XX век на српскохрватски јазик (Македонски прозаисти, Крпен живот на Ст. Попов, Сердарот (маке-

донска верзија) на Гр. Прличев, Македонска книжевност XIX века (преводи на дела од Пејчиновиќ, Прличев, Миладиновци, Р. Жинзифов, Цепенков и др.), За македонските работи на Мисирков, Историја на македонскиот јазик на Бл. Конески и мн. др.

8. Проф. Димитровски веќе од 1980 година е, на предлог од акад. Блаже Конески, избран за уредник на списанието на Академијата „Македонска терминологија“. Него го раководи речиси 15 години. Списанието излегуваше четирипати годишно на околу 40 авторски табаци (од 600 страници ракопис).

Во списанието Прилози на Македонската академија на науките и уметностите тој објави повеќе прилози (над 8 авторски табака).

Проф. Димитровски беше над 15 години еден од уредниците на списанието „Македонски јазик“, научен орган на Институтот за македонски јазик; во два наврата беше повеќе години одговорен уредник на списанието „Литературен збор“, стручен орган на Сојузот на друштвата за македонски јазик и литература.

Во Институтот за македонски јазик под негова редакција излегува Речникот на македонската народна поезија. Во 1994 година излезе третиот том на тој Речник (зборови со почетните букви И, Ј, К); тој истовремено обработува нов речнички материјал, редактира и подготвува за печат обработен материјал од другите составувачи на Речникот.

9. Проф. Димитровски се одзива на сите покани да учествува со свој реферат на научни и книжевни собири (во Институтот, во Академијата, во Научното друштво во Струга, на Рациновите средби, на Меѓународната преведувачка средба во Тетово и др.).

10. Посебно сакаме да истакнеме дека за денешниот облик на македонскиот литературен јазик огромни и непроценливи се заслугите на проф. Тодор Димитровски. Тој со својот вложен труд и знаење во споменатите трудови, со неговата будност спрема актуелните напади врз македонскиот јазик се извиши во една мошне светла личност што остави и трајно ќе остава неизбришливи траги во летописот на македонската наука, култура и просвета.

11. Пишувајќи го овој текст, ние имавме и посебна причина токму проф. Тодор Димитровски да го предложиме за наградата „Климент Охридски“, зашто тој беше долги години член, а и претседател на нашиот Сојуз и, како што веќе рековме, одговорен уредник на нашето списание. Неговиот придонес во областа на просветата е мошне значаен; покрај другото, тој е автор на Граматиката на македонскиот јазик за III, IV и VIII одделение и на читанките за V–VIII одделение (на српскохрватски јазик). Сите тие учебници до 1970 година доживееја повеќе изданија.

12. Имајќи го предвид целокупното научно, литературно и просветно дело, придонесот за македонската култура на нашиот истакнат лингвист Тодор Димитровски, Претседателството на Сојузот на друштвата за македонски јазик и литература на редовното свое годишно собрание, одржано во мај 1993 година во Неготино го предложи и Собранието едногласно го поддржа предлогот на Претседателството на Сојузот, научниот советник Тодор Димитровски да биде пријавен на конкурсот за последната негова награда – наградата „Климент Охридски“.

13. Конкурсот за доделување на наградата „Климент Охридски“ од страна на Министерството за култура беше објавен во весникот „Нова Македонија“ на 25. V 1994 година.

Бидејќи претходно пишував за животот и делото на Димитровски, за неговиот придонес во областа на македонската наука, култура и просвета (Вид.: Димка Митева, Јубилеј на проф. Тодор Димитровски. Библиографија на трудовите на проф. Тодор Димитровски. Литературен збор XXIX, кн. 3, Скопје 1982, 43 стр.), мене ми припадна честа да го напишам и Образложението за науч. сов. Тодор Димитровски.

Образложението го потпиша преседателката на Сојузот, Елена Бендевска, се заведе во Архивата на Сојузот на 30. V 1994 година под реден бр. 104 и заедно со Пријавата (заведена под истиот број), истиот ден (и двата документа) ги предадовме во Министерството за култура.

Мораме да кажеме дека предлогот за наградата „Климент Охридски“ беше мошне задоцнет (зашто ние за првпат го предложивме тогаш), но бевме уверени дека Комисијата што ќе решава ќе го има предвид образложението на целокупниот опус на делото на Тодор Димитровски и ќе му ја додели наградата „Климент Охридски“.

На наше општо задоволство, Тодор Димитровски ја доби наградата „Климент Охридски“ за 1994 година. На денот на примањето на наградата во свечената сала на Собранието на Република Македонија тој се обрати кон присутните гости. Еве го текстот:

РЕЧ НА ПРОФ. ТОДОР ДИМИТРОВСКИ ПО ПОВОД
 ПРИМАЊЕТО НА НАГРАДАТА КЛИМЕНТ ОХРИД-
 СКИ ВО СВЕЧЕНАТА САЛА НА НАРОДНОТО СО-
 БРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (12-13³⁰)

Многупочитувани господине Претседателе на Ре-
 публика Македонија,

Високи претставници на Владата и на Парламентот,
 Мили гости,

Драги колеги и пријатели.

Дозволете да кажам неколку реченици од името на
 почестените со високата државна награда Свети Климент
 Охридски за оваа година.

Наградава ја примаме со пријатна возбуда и посебно
 задоволство, и нашата прва мисла е да ја изразиме сво-
 јата длабока благодарност кон сите што се труделе, нај-
 многу што можеле, да се оствари овој висок чин на при-
 зание кон творците во областа на образованието и култу-
 рата, сфатена во најширока смисла на тој поим. Тоа се
 организациите што, избирајќи меѓу голем број свои чле-
 нови достојни за вакво признание, нè предложиле нас. На-
 шата благодарност и кон комисиите што го оцениле на-
 шиот придонес во областите во кои работиме и, посебно,
 кон членовите на Одборот за доделување на Светикли-
 ментовата награда, што ја потврдиле оцената на комиси-
 ите.

Навистина нè исполнува со гордост ова високо признание на Република Македонија.

Познато е дека културните работници во македонското општество се во најголем број ентузијастички во својата дејност. Затоа и имаат постигнато во последните пет децении несомнени резултати и големи успеси. Афирмирајќи се себеси, тие ја афирмираат во светот Република Македонија. Наградите како оваа идат отпосле како општествена потврда дека навистина тие творци сториле нешто токму за народот на кој му припаѓаат.

И само уште една мисла. Примајќи ја наградата, не мислиме дека токму ние сме најдостојни за неа. Има, за среќа на нашата мила татковина, уште голем број творци – слободен сум да кажам – и подостојни од нас.

Со верба дека во годините што се пред нас – не, и уште вгодина – високава награда ќе биде општествено признание на делата токму на подостојните од сега почестените со нас, – сакам уште еднаш, од името на годинашните носители на наградата што го носи името на нашиот великан сотатковник св. Климент, од сè срце да Ви се благодариме, драги гости, што со своето присуство го увеличивте овој убав акт на внимание на Република Македонија кон нас и кон творците во образованието и културата.

Скопје, на денот на св. Климент

Охридски, 8. 12. 1994 г. Тодор Димитровски, с.р.

ФРЕКВЕНТЕН РЕЧНИК НА ТЕКСТОТ

„РЕЧ НА ПРОФ. ТОДОР ДИМИТРОВСКИ ПО ПОВОД ПРИМАЊЕТО НА НАГРАДАТА КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ ВО СВЕЧЕНАТА САЛА НА НАРОДНОТО СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (12-13³⁰)“

афирмираат	г.
афирмирајќи се	го (3)
акт	година
биде	годинашните
благодарност (2)	годините
број (3)	голем (2)
вакво	големи
вгодина	гордост
великан	господине
верба	гости (2)
Ви	да (5)
висок	дејност
високава	дека (4)
високата	делата
високи	денот
високо	децении
Владата	Димитровски
внимание	длабока
во (11)	доделување
возбуда	дозволете

достоини
 драги (2)
 државна
 е (2)
 една
 еднаш
 ентузијастички
 за (6)
 благодариме се
 задоволство
 затоа
 и (14)
 идат
 избирајќи
 изразиме
 има
 имаат
 името (3)
 исполнува
 ја (5)
 кажам (2)
 како (2)
 Климент (2)
 кои
 кој
 колеги
 комисиите (2)
 кон (5)
 културата (2)
 културните
 Македонија (4)
 македонското

меѓу
 мила
 мили
 мисла (2)
 мислиме
 многупочитувани
 можеле
 му
 на (22)
 навистина (2)
 награда (3)
 наградава
 наградата (2)
 наградите
 најголем
 најдостојни
 најмногу
 најширока
 народот
 нас (5)
 нашата (3)
 нашиот (2)
 не (2)
 не (2)
 нешто
 неа
 неколку
 несомнени
 ние
 носи
 носители
 областа

областите
 образованието (2)
 ова
 оваа (2)
 овој (2)
 од (5)
 Одборот
 општествена
 општествено
 општество
 организациите
 оствари се
 отпосле
 Охридски (2)
 оцената
 оцениле
 Парламентот
 пет
 подостојни
 подостојните
 познато
 поим
 посебно (2)
 последниве
 постигнато
 потврда
 потврдиле
 почестените (2)
 прва
 пред
 предложиле
 претседателе

претставници
 придонес
 признание (4)
 пријатели
 пријатна
 примајќи
 примаме
 припаѓаат
 присуство
 работиме
 работници
 резултати
 Република (4)
 реченици
 сакам
 само
 св. (2)
 свети
 Светиклиментовата
 светот
 своето
 свои
 својата (2)
 сè
 се гл. (3)
 се зам. (4)
 себеси
 сега
 сите
 Скопје
 слободен
 сме

смисла
 со (6)
 сотатковник
 с.р.
 среќа
 срце
 сториле
 сум
 сфатена
 татковина
 творци (2)
 творците (2)
 тие (2)
 тоа

Тодор
 тој
 токму (3)
 труделе се
 ќе
 убав
 увеличивте
 успеси
 уште (4)
 чин
 членови
 членовите
 што (8)

195 зборовни единици

ПРАВ РЕЧНИК НА ТЕКСТОТ

„РЕЧ НА ПРОФ. ТОДОР ДИМИТРОВСКИ ПО ПОВОД ПРИМАЊЕТО НА НАГРАДАТА КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ ВО СВЕЧЕНАТА САЛА НА НАРОДНОТО СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (12-13³⁰)“

афирмира *свр., несвр.*
 афирмирајќи се *џл. ирил.*
 акт *м.*
 биде *џл.*
 благодарност *ж.*
 број *м.*
 ваков -кво *зам. иок.*
 вгодина *ирил.*
 великан *м.*
 верба *ж.*
 Ви *зам.*
 висок -ава, -ата, -и, -о
ирид.
 Влада -та *ж.*
 внимание *ср.*
 во *иредл.*
 возбуда *ж.*

г. *скрай̄.*
 го *зам.*
 година *ж.*
 годинашен -шниве *ирид.*
 година -ите *ж.*
 голем -и *ирид.*
 гордост *ж.*
 господин -е *м.*
 гост -и *м.*
 да *чес̄ӣ., сврзн.*
 дејност *ж.*
 дека *сврзн.*
 дело -ата *ср.*
 ден -от *м.*
 деценија -ии *ж.*
 Димитровски *ирез.*
 длабок -а *ирид.*

доделување *џл. им.*
 дозволи -ете *свр.*
 достоин -јни *џриџ.*
 драги *џриџ.* (2)
 државен -вна *џриџ.*
 е *џл.* (2)
 еден -дна *бр. џриџ.*
 еднаш *џрил.*
 ентузијаст -и *м.*
 за *џредл.* (6)
 заблагодари се *свр.*
 задоволство *ср.*
 затоа *џрил.*
 и *сврзн.* (14)
 иде -ат *несвр.*
 избирајќи *џл. џрил.*
 изрази -ме *свр.*
 има -ат *несвр.*
 име -то *ср.*
 исполнува *несвр.*
 ја *зам.*
 каже *свр.*
 како *џрил.*
 Климент *м.*
 кој, -и *зам.* (2)
 колега -и *м.*
 комисија -иите *ж.*
 кон *џредл.*
 култура -та *ж.*
 културен -рните *џриџ.*
 Македонија *ж.*
 македонски -ото *џриџ.*

меѓу *џредл.*
 мил -а, -и *џриџ.* (2)
 мисла *ж.* (2)
 мисли -ме *несвр.*
 многупочитуван -и *џриџ.*
 може -ле *џл.*
 му *зам.*
 на *џредл.*
 навистина *ж.*
 награда -ва, -та, -ите *ж.*
 најголем *џриџ. суџерл.*
 најдостоен -јни *џриџ.*
 најмногу *џрил. суџерл.*
 најширок -а *џриџ. суџерл.*
 народ -от *м.*
 нас (5)
 наш -ата, -иот, *џриџ.* (5)
 не *честџ.* (2)
 нè *зам.* (2)
 нешто *џрил.*
 неа *зам.*
 неколку *џрил.*
 несомнен -и *џриџ.*
 ние *зам. лич.*
 носи *несвр.*
 носител -и *м.*
 област -а, -ите *ж.*
 образование -то *ср.* (2)
 ова *џоказ. зам.*
 оваа *зам. џоказ.* (2)
 овој *зам. џоказ.* (2)
 од *џредл.* (5)

Одбор -от *м.*
 општествен -а, -о *ѝриџ.*
 (2)
 општество *ср.*
 организација -ите *ж.*
 оствари се *свр.*
 отпосле *ѝрил.*
 Охридски *ѝриџ.* (2)
 оцена -та *ж.*
 оцени -ле *свр.*
 Парламент -от *м.*
 пет *бр.*
 подостоен/-јни,-јните
ѝриџ. (2)
 познато *ѝрил.*
 поим *м.*
 посебно *ѝрил.* (2)
 последен -днине *ѝриџ.*
 постигнат -о *џл.* *ѝриџ.*
 потврда *ж.*
 потврди -ле *свр.*
 почестен -ите *ѝриџ.* (2)
 прв -а *бр.* *ѝриџ.*
 пред *ѝредл.*
 предложи -ле *свр.*
 претседател -е *м.*
 претставник -ци *м.*
 придонес *м.*
 признание *ср.* (4)
 пријател -и *м.*
 пријатен -тна *ѝриџ.*
 примајќи *џл.* *ѝриџ.*

прима -ме *несвр.*
 припаѓа -ат *несвр.*
 присуство *ср.*
 работи -ме *несвр.*
 работник -ци *м.*
 резултат -и *м.*
 Република *ж.* (4)
 реченица -ци *ж.*
 сака -ам *несвр.*
 само *ѝрил., чесѝ.*
 св. *скраѝ.* (2)
 свети *ѝриџ.*
 Светиклиментов(ата)
ѝриџ.
 свет -от *м.*
 свој -ата, -ето, -ои *зам.*
ѝриџ. (4)
 сè *ѝрил.*
 се *џл.* (3)
 се *зам.* (4)
 себеси *зам.*
 сега *ѝрил.*
 сите *мн.*
 Скопје *ср.*
 слободен *ѝриџ.*
 сме *џл.* *ѝом.*
 смисла *ж.*
 со *ѝредл.* (6)
 сотатковник *м.*
 с.р. *скраѝ.*
 среќа *ж.*
 срце *ср.*

стори -ле *свр.*
 сум *џл. ѝом.*
 сфатен -а *џл. ѝриџ.*
 татковина *ж.*
 творец -рци(те) *м. (4)*
 тие *зам. (2)*
 тоа *зам.*
 Годор *м.*
 тој *зам.*
 токму *ѝрил. (3)*

труди се *несвр.*
 ќе *честѝ.*
 убав *ѝриџ.*
 увеличи -вте *свр.*
 успех -си *м.*
 уште *ѝрил. (4)*
 чин *м.*
 член -ови(те) *м. (2)*
 што *зам. (8)*

176 лексеми

 Зборот **сотатковник** -ци *м. (...нашиоѝ великан со-
 ѝаѝѝковник св. Клименѝ)*, не е регистриран во институт-
 скиот речник на XXI век под наслов: Толковен речник на
 македонскиот јазик (понатаму Трмј), том V (P-C). Ин-
 ститут за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје
 2011. (Не се регистрирани и зборовите: **сотатковски ѝриџ.**,
сотатковство ср. во истиов Речник).

Понатаму во III том (Л-О) на Толковниот речник на
 македонскиот јазик (2006), издание на споменатиот Инсти-
 тут, е регистрирана придавската форма **многупочитуван**,
 но е испуштена **многупочитувани**. (Во говорот на Димит-
 ровски на ова место: **Многупочитувани господине Претсе-
 дателе на Република Македонија**).

Во истиот III-ти том на цитираниов Трмј не се заста-
 пени голем број зборови од македонскиот литературен ја-
 зик: Примери:

многупочитан, многупочитуван *ѝриџ., м.* (многуу-
 важен, многууважуван).

многупочитана -и(те), многупочитувана *ѝрид.*, *ж.*
(многууважена, многууважувана).

многупочитуван (многу почитуван) *ѝрид.*

многупочитувана, многупочитана *ѝрид.*, *ж.*

многууважен *ѝрид.* (многупочитан).

многууваженост -а *ж.* (многупочитуваност).

многууважуван *ѝрид.* (многупочитуван).

многууважувани *ѝрид.* (многупочитувани).

Па: **многуважен** -жна *ѝрид.*

многуважност -а *ж.* Итн.

многувиден *ѝрид.*

многугласје *ср.*

многугласно *ѝрил.*

многунаменски *ѝрид.*

мнозински *ѝрид.*

Којзнае како залутал во споменатиов Речник (Трмј) српскиот збор *мношштво* наместо македонскиот **мнозинство**. Итн., итн.

ОБРАТЕН РЕЧНИК НА ТЕКСТОТ

„РЕЧ НА ПРОФ. ТОДОР ДИМИТРОВСКИ ПО ПОВОД ПРИМАЊЕТО НА НАГРАДАТА КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ ВО СВЕЧЕНАТА САЛА НА НАРОДНОТО СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (12-13³⁰)“

(2) *зам. ѝоказ. оваа*
ж. верба
ѝоказ. зам. ова
несвр. исполнува
м. -и колега
ѝрил. сега
чесѝ.,сврзн. да
ж. -та Влада
ж. -ва, -та, -ите награда
ж. потврда
ж. возбуда
несвр -ат припаѓа
зам. неа
 (6) *ѝредл. за*
зам. ја
ж. -ии деценија
ж. Македонија
ж. -иите комисија
ж. -ите организација

несвр. -м сака
сврзн. дека
 (4) *ж. Република*
 (2) *ж. мисла*
ж. смисла
несвр. -ат има
несвр. -ме прима
ѝредл. на
ж. -та оцена
ж. татковина
ж. година
ж. -ите година
ѝрил. вгодина
ж. навистина
зам. тоа
ѝрил. затоа
свр.,несвр. афирмира
ж. -та култура
ж. среќа

ж. -ци реченица
ѵрид. убав
 зам. *ѵок.* -кво ваков
ѵрид. -ата
 Светиклиментов
бр. ѵрид. -а прв
 (2) *скрайѵ.* св.
скрайѵ. г.
ѵредл. пред
 (5) *ѵредл.* од
 м. -от народ
 (2) *ѵл.* е
несвр. -ат иде
ѵл. биде
свр. каже
ѵл. -ле може
 зам. *лич.* ние
 (2) *ср.* -то образование
ср. внимание
 (4) *ср.* признание
 (2) *зам.* тие
ср. Скопје
ѵрил. отпосле
ср. -то име
ѵл. ѵом. сме
 (2) *чесѵ.* не
 (2) *зам.* нѐ
ѵл. им. доделување
ѵрил. сѐ
 (3) *ѵл.* се
 (4) *зам.* се
мн. сите

(4) *ѵрил.* уште
чесѵ. ќе
ср. срце
 (14) *сврзн.* и
 зам. Ви
 (2) *ѵрид.* драги
свр. -ле потврди
несвр. се труди
свр. -ле предложи
свр. -ме изрази
ѵрез. Димитровски
 (2) *ѵрид.* Охридски
ѵрид. -ото македонски
свр. -ете дозволи
несвр. -ме мисли
свр. -ле оцени
свр. се оствари
свр. се заблагодари
свр. -ле стори
 зам. себеси
несвр. носи
ѵрид. свети
несвр. -ме работи
ѵл. ѵрид. примајќи
ѵл. ѵрил. избирајќи
ѵл. ѵрил. се афирмирајќи
свр. -вте увеличи
 (2) *зам. ѵоказ.* овој
 (4) -ата, -ето, -ои *зам.*
ѵрид. свој
 (2) *зам.* -и, кој
м. број

зам. тој
 м. -ци претставник
 м. сотатковник
 м. -ци работник
ѝриџ. -а длабок
ѝриџ. суйерл. -а најширок
ѝриџ. -ава, -ата, -и, -о
 висок
 м. -е претседател
 м. -и пријател
 м. -и носител
 (2) *ѝриџ.* -а, -и мил
ѝриџ. -и голем
ѝриџ. суйерл. најголем
 м. поим
џл. ѝом. сум
ѝриџ. -и многупочитуван
 м. великан
ѝриџ. -вна државен
 (2) *ѝриџ.* -а, -о
 општествен
 м. -от ден
бр. ѝриџ. -дна еден
ѝриџ. -днине последен
ѝриџ. слободен
 (2) м. -ови(те) член
ѝриџ. -и несомнен
ѝриџ. -јни достоин
ѝриџ. -јни најдостоен
 (2) *ѝриџ. комѝ.* -јни, -
 јните подостоен
ѝриџ. -рните културен

ѝриџ. -тна пријатен
џл. ѝриџ. -а сфатен
 (2) *ѝриџ.* -ите почестен
ѝриџ. -шнине годинашен
 м. -е господин
 м. чин
ѝредл. кон
ѝредл. во
ср. општество
ср. задоволство
ср. присуство
 зам. го
ѝрил. како
ср. -ата дело
ѝрил., честѝ. само
 (2) *ѝрил.* посебно
 (6) *ѝредл.* со
ѝрил. познато
 (8) зам. што
ѝрил. нешто
 м. -от Одбор
 м. Тодор
скраѝѝ. с.р.
 (5) нас
 м. придонес
џл. ѝриџ. -о постигнат
 м. -и резултат
 м. -от свет
бр. пет
 м. акт
 м. -от Парламент
 м. Климент

м. -и ентузијаст
ж. -а, -ите област
м. -и гост
ж. гордост
ж. дејност
ж. благодарност
ирил. суиерл. најмногу
иредл. меѓу

ирил. неколку
зам. му
 (3) *ирил.* токму
м. -си успех
 (4) *м.* -рци(те) творец
 (5) *ирид.* *ирисв.* -ата, -иот
 наш
ирил. еднаш

Проширен текст на статијата под наслов „Во чест и слава на Тодор Димитровски“ (по повод 95-годишнината од раѓањето, 1922 – 2000), објавена во сп. Македонски јазик, година LXVIII, Скопје 2017 година, стр. 13-15. (929 Димитровски, Т.).

СПИСОК НА СКРАТЕНИЦИТЕ

- бр. њриџ.* – бројна придавка
џл. – глагол
џл. им. – глаголска именка
џл. њриџ. – глаголска придавка
џл. њрил. – глаголски прилог
несвр. – глагол од несвршен вид
ж. – именка од женски род
зам. – заменка
зам. лич. – заменка лична
зам. њоказ. – показна заменка
м. – именка од машки род
несвр. – глагол од несвршен вид.
њредл. – предлог
њрез. – презиме
њриџ. – придавка
њриџ. комњ. – придавка компаративна
њриџ. њрисв. – придавка присвојна
њрил. – прилог
свр. – глагол од свршен вид
свр., несвр. – глагол од свршен и несвршен вид
сврзн. – сврзник.
ср. – именка од среден род
честњ. – честица

Многупочитувани господине Претседателе на Република Македонија,

Високи претставници на Владата и на Парламентот,

Мили гости,

Драги колеги и пријатели.

Дозволете да кажам неколку реченици од името на почестените со високата државна награда "Свети Климент Охридски" за оваа година.

Наградата ја примаме со пријатна возбуда и посебно задоволство, и нашата прва мисла е да ја изразиме својата длабока благодарност кон сите што се труделе, најмногу што можеле, да се оствари овој висок чин на признание кон творците во областа на образованието и културата, сфатена во најширока смисла на тој поим. Тоа се организациите што, избирајќи меѓу голем број свои членови достојни за вакво признание, не предложиле нас. Нашата благодарност и кон комисиите што го оцениле нашиот придонес во областите во кои работиме и, посебно, кон членовите на Одборот за доделување на Светиклиментовата награда, што ја потврдиле оцената на комисиите.

Навистина не исполнува со гордост ова високо признание на Република Македонија.

Познато е дека културните работници во македонското општество се во најголем број ентузијастички во својата дејност. Затоа и имаат постигнато во последните пет децении несомнени резултати и големи успеси. Афирмирајќи се себеси, тие ја афирмираат во светот Република Македонија. Наградите како ова идат отпосле како општествена потврда дека навистина тие творци сториле нешто токму за народот на кој му припаѓаат.

И само уште една мисла.

Примајќи ја наградата, не мислиме дека токму ние сме нај-
достојни за неа. Има, за среќа на нашата мила татковина, уште го-
лем број творци - слободен сум да кажам - и подостојни од нас.

Со верба дека во годините што се пред нас - не, и уште
вгодина - високава награда ќе биде општествено признание на делата
токму на подостојните од сега почестените со нас, - сакам уште
еднаш, од името на годинашните носители на наградата што го носи
името на нашиот велик сотатковник св. Климент, од се срце да ви
се заблагодариме, драги гости, што со своето присуство го увеличивте
овој убав акт на внимание на Република Македонија кон нас и кон
творците во образованието и културата.

Скопје, на револуциски
св. Климент Охридски,
8.12.1994г.

Иван Стефанов

Ректор на авторизираниот и Наградата "Климент
Охридски" во свелената сала на Народниот собор
на Република Македонија (12-13.30h).

ЛУЃЕТО ШТО ОСТАВИЛЕ СИЛЕН И ТРАЕН БЕЛЕГ ВО МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА

1. Димка Митева, „Сеќавање на македонскиот просветител – Тодор Димитровски“, 2. „Сеќавање на господи-
нот на македонската култура – Тодор Димитровски“, 3. Лексичкиот фонд во афоризмите на Стојан Киселинов-
ски“, 4. Побратимството и посестримството во македон-
ската народна поезија / Димка Митева. – Скопје : Митева
Д., 2018

Луѓето што оставиле силен и траен белег во една култура, а особено на полето на јазикот, како стожер на идентитетските белези и културните исчекори на еден народ, заслужуваат да бидат споменувани и за нив да се сеќаваме. Особено е важно да се навраќаме на нивното дело, да го реактуализираме, критички проследувајќи го и надградувајќи го.

Една таква личност е несомнено и Тодор Димитровски (1922–2000), научен советник во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“, коавтор на Речникот на македонскиот јазик, Правописот со правописниот речник на македонскиот јазик (во повеќе изданија, заклучно со последното), плоден автор од областа на македонистиката, уредник на Македонската терминологија при МАНУ, на списанието „Македонски јазик“, редактор на Речникот на македонската народна поезија, итн.

Авторката Димка Митева во 2018 година објавува две одделни книшки посветени на Димитровски – „Сеќава

ње на господинот на македонската култура – Тодор Димитровски“ и „Сеќавање на македонскиот просветител – Тодор Димитровски“.

Во првата, Митева се осврнува на животот и делото на Димитровски и, во врска со предлогот на Сојузот на друштвата за македонски јазик и литература, да му се додели наградата „Климент Охридски“ за 1994 година, го објавува и говорот на лауреатот за таа година – Димитровски, како и фреквентен, прав и обратен речник на текстот, односно на говорот и список на скратеници.

Во втората книга авторката го поместува рефератот, поднесен на Меѓународната научна конференција „Минатото на јазичниот свет – денес и утре“, која се одржала во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ на 15 и 16 ноември 2017 г. Текстот му е посветен на ликот и делото на Димитровски, а во вториот дел Митева се осврнува на рецензијата на Димитровски „литературната творба, мошне потресна, Време на Нирвана (Се победува ли ракот?)“ од Кирил Мојсиев. Оваа рецензија е и лексиколошки обработена со фреквентен и прав речник, кои се следните целини поместени во книгата.

Во 2018 година Димка Митева објавува уште две книги, кои се поврзани со нејзината долгогодишна работа и пасија, а кои во својот фокус ја имаат народната книжевност и лексикографијата. Имено, во книгата „Лексичкиот фонд во афоризмите на Стојан Киселиновски“ таа се насочува кон варијации на лексикографска обработка на зборовите употребени во афоризмите на Киселиновски, кои ги претставува преку четири фази: Збороредот во текстот; Фреквентен речник на зборовните форми; Прав речник на лексичкиот фонд; Обратен речник на лексичкиот фонд.

Книгата на Киселиновски е рецензирана од Тодор Димитровски и од Виолета Пирузе-Тасевска, па Митева ги обработува и нивните рецензии – онаа на Димитровски преку прав речник, а таа на Пирузе-Тасевска преку истите четири фази што ги поминува и основниот текст на Киселиновски: збороредот, фреквентен, прав и обратен речник.

Вториот одделен отпечаток што е потпишан од истата авторка, имено, д-р Димка Митева, го носи насловот: „Побратимството и посестримството во македонската народна поезија“. Се работи за труд кој првично го содржи текстот со анализа на лексемите побратим, посестрима, нивните деривати и најчестите колокации со овие зборови. Потоа е објавен опширен преглед на изворите на употребениот илустративен материјал и нивните скратеници во „Речникот на македонската народна поезија“, фототип на оригиналниот отпечаток на оваа статија на авторката, рецензијата на трудот од Тодор Димитровски, фреквентен и прав речник на рецензијата, како и список на употребените скратеници во речникот. Дополнително, оваа издание содржи уште два адендуми: библиографија на трудовите на Тодор Димитровски на тема: Најчести јазични грешки и биографија на авторката Митева.

Потфатот на авторката, д-р Димка Митева, во 2018 година претставува убав начин за печатење на одделни отпечатоци на нејзини трудови, како и трудови за нејзините трудови (рецензии) и, конечно, микрообработка на овие исечоци од лексикографски аспект.

Скопје, април 2018

Рецензент,
Бобан Карапејовски

СОДРЖИНА

Сеќавање на македонскиот научен советник Тодор Димитровски. (По повод 95-годишнината од раѓањето, 1922 – 2000)	3–8
„Реч на проф. Тодор Димитровски по повод примањето на наградата Климент Охридски во Свечената сала на Народното собрание на Република Македонија (12–13 ³⁰)“	9–10
Фреквентен речник на текстот „Реч на проф. Тодор Димитровски по повод примањето на наградата Климент Охридски во Свечената сала на Народното собрание на Република Македонија (12–13 ³⁰)“	11–14
Прав речник на текстот „Реч на проф. Тодор Димитровски по повод примањето на наградата Климент Охридски во Свечената сала на Народното собрание на Република Македонија (12–13 ³⁰)“	15–20
Обратен речник на текстот „Реч на проф. Тодор Димитровски по повод примањето на наградата Климент Охридски во Свечената сала на Народното собрание на Република Македонија (12–13 ³⁰)“	21–24
Список на скратениците	25
Две слики	26–2
Бобан Карапејовски, ЛУЃЕ ШТО ОСТАВИЛЕ СИЛЕН И ТРАЕН БЕЛЕГ ВО МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА.....	28–30

Издавач: Авторот.

Димка Митева, бул. „Јане Сандански“, згр. 104/16 – Скопје

Тел.: 070–449–011; 070–545–560

Е-маил: dimka_miteva@yahoo.com

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент
Охридски“, Скопје

929Димитровски, Т.

(038)=163.3

МИТЕВА, Димка

Сеќавање на господинот на македонската култура –
Тодор Димитровски / Димка Митева. - Скопје : Митева Д.,
2018. - 27 стр. ; 21 см

Содржина: Фреквентен речник на текстот ; Прав речник
на текстот ; Обратен речник на текстот

ISBN 978–608–4824–03–9

а) Димитровски, Тодор (1922–2000) - Биографии

б) Македонски јазик - Речници

COBISS.MK-ID 107399434